

INSÄNDARE

Fysioterapeuter kompletterar veterinärer

MEN VET DU VEM DU REMITTERAR TILL?

I takt med att friskvård och rehabilitering för djur har blivit allt mer populärt så har antalet utövare inom området ökat för att fylla marknadens behov. Det finns i dag flera olika yrkeskategorier med liknande namn och arbetsområde, vilket förvirrar då det är svårt att uttröna vem som kan och får göra vad. Det skriver leg fysioterapeut Sandra Hederstedt.

Fysioterapi kompletterar veterinärvård

Fysioterapi är ett starkt komplement till klassisk veterinärvård för att förbättra djurens dagliga aktivitet, reducera smärta och förkorta läkningstid. Fysioterapi innebär att bedöma, förebygga och behandla skador och sjukdomar i rörelse-stödjeorganen genom att bibehålla eller förbättra fysiska och psykologiska funktioner för att på så vis uppnå största möjliga resultat utifrån individuella faktorer.

Olika fysioterapeuter – olika kompetens

Lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård reglerar vem som får göra vad och man skiljer på djurhälsopersonal och övrig personal. Det första omfattar legitimerade yrken; veterinär och djursjukskötare samt de godkända yrkesgrupperna hovslagare och legitimerad fysioterapeut. Övrig personal innefattar alla personer som är verksamma inom djurvård utan legitimation; certifierad eller diplomerad hundfysioterapeut, hästfysioterapeut, canineopat, equiterapeut, massör etc.

Legitimerad fysioterapeut

Legitimerad sjukgymnast genomgick en namnändring till legitimerad fysioterapeut 2014. Titeln är skyddad vilket innebär att ingen förutom de med yrkeslegitimation får kalla sig fysioterapeut utan att göra sig skyldig till lagbrott. För att bli leg fysioterapeut krävs en treårig universitetsutbildning inom humanmedicin. Det är Socialstyrelsen som utfärdar och kontrollerar legitimationen. Tyvärr följde inte namnändringen med på veterinärmedicinska sidan då Socialstyrelsen endast kontrollerar vård av människor. Eftersom

Jordbruksverket, som kontrollerar vård av djur, är en egen instans krävs en ytterligare lagändring för att titeln ska bli skyddad även på veterinärsidan. Detta innebär i praktiken att vem som helst i dagsläget får kalla sig exempelvis "hundfysioterapeut" oavsett utbildning och kunskap, utan att det är ett lagbrott.

De som tillhör djurhälsopersonalen måste arbeta

enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och kan anmälas till Ansvarsnämnden vid brister i sin yrkesutövning, vilket kan leda till påföljder som exempelvis indragen legitimation. Leg fysioterapeuter går således under samma regelverk som veterinärer. En leg fysioterapeut kan bli "godkänd av Jordbruksverket för arbete inom djurens hälso- och sjukvård", vilket är den påbyggnadslegitimation som krävs för att en fysioterapeut ska ingå i djurhälsopersonal. För att kunna ansöka om godkännande krävs, förutom den treåriga kandidatutbildningen till humanfysioterapeut, två års kliniskt arbete om 100 procent verksamhetsgrad inom humanvård och en vidareutbildning på ett till två år inom veterinärmedicinsk fysioterapi. Således tar det minst sex år för en fysioterapeut att få sin legitimation inom djurhälsovård. En legitimerad fysioterapeut har kompetens att ställa funktionsdiagnoser och i de flesta fall kompletterar fysioterapeutens bedömning veterinärens.

Övrig personal

Antalet utbildningar för övrig personal blir fler och fler och mängden personer som är verksamma inom området har ökat lavinartat de sista åren. Övrig personal är inte reglerade eller kontrollerade utanför djurskyddslagen och vem som helst får hålla i och gå en sådan utbildning. Utpläggen varierar men vanligt är ett distansupplägg med några helträffar utspjutt över ett

år, utan egentligt krav på förkunskap eller klinisk träning.

Övrig personal går, till skillnad från djurhälsopersonal, under behandlingsförbudet vilket innebär att det är förbjudet enligt lag att utföra behandlingar som "kan orsaka ett intet obetydligt lidande för djuren" samt att man inte får fördröja kontakt till veterinär. I praktiken innebär detta att cert/dipl. hundfysioterapeuter och andra inom övrig personal inte har rätt att ställa diagnoser, än mindre behandla djur med skador och sjukdomar. Tyvärr gör de allra flesta det ändå. Många gånger innebär det att djuren får felaktiga diagnoser och behandlingar, som mer ofta än sällan är ogrundade. Djuren får fördröjning till veterinärvård och ibland med förvärring av skadan eller sjukdomen som följd.

Det problematiska med att dessa yrkeskategorier inte är kontrollerade är att det är djurägaren som är ytterst ansvarig och har skyldighet att söka vård hos djurhälsopersonal då djuret är i behov av vård. Många

inom övrig personal är duktiga på det de gör, har gott omdöme och goda relationer till bra veterinärer. Men om de inte har det, om det går fel, om de utför något som de inte får eller om djuret blir lidande till följd av en behandling. Då är det djurägaren som ställs till svars och riskerar att bli anmäld. Skulle ärendet gå vidare kan djurägaren bli fälld och få påföljder på grund av brott mot djurskyddslagen.

Vem remitterar du till?

De flesta djurägare som söker vård vill sina djur vill väl men har inte kunskap nog att skilja på vem som får göra vad i och med förvirringen med titlarna. Det finns för få leg fysioterapeuter i dagsläget för att täcka behovet och övrig personal har sin plats i hundyrket, då snarare som friskvårdande instans i större utsträckning än rehabiliterande. Det är stor skillnad på att behandla friska djur och att behandla djur med skada, sjukdom och smärta. I de senare fallen är att gå till en icke legitimerad

fysioterapeut att likställa med att gå till en icke legitimerad veterinär. Många utövare vet inte att de går under behandlingsförbudet och utför behandlingar de helt enkelt inte har kompetens för. Det är viktigt att veta då man som veterinär skriver remisser och rekommendationer, att patienterna ofta hamnar hos dessa personer. Även om det är djurägarens yttersta ansvar att se till att djuret får rätt behandling, så är det vår uppgift som djurhälsopersonal att guida och informera djurägaren rätt. För det krävs kunskap om skillnaderna mellan olika yrkesutövare. Genom kunskap hos veterinärer som kan rekommendera rätt rehabiliteringspersonal vid rätt tillfälle så kan vi guida djurägare till bättre och säkrare vård. •

Sandra Hederstedt

*Leg fysioterapeut,
Godkänd av Jordbruksverket
MSc Veterinary Physiotherapy*

Information från förbundet

MÖTE MED LANDSBYGDSMINISTER JENNIE NILSSON 10 JUNI

Sveriges Veterinärförbund deltog den 10 juni i ett möte som landsbygdsminister Jennie Nilsson kallade till i syfte att diskutera läget och möjliga åtgärder för att minska de negativa konsekvenserna av den rådande bristen på personal inom djursjukvården. Vid mötet deltog även representanter för Jordbruksverket, Distriktsveterinärerna, LRF, SLU och Gröna Arbetsgivare. Jordbruksverket fick redogöra för bakgrunden till den skrivelse som skickades till näringsdepartementet i början av juni och för hur man från Distriktsveterinärerna planerar för att möta sommarens utmaningar. Övriga aktörer fick möjlighet att kort beskriva sin syn på situationen samt lyfta förslag på kort- och långsiktiga åtgärder. Ministern konstaterade att det finns en samsyn inför problemställningen men efterfrågade fler konkreta förslag på akuta åtgärder. Där lyftes bland annat önskemål om möjlighet till journalskrivning på engelska, möjligheter att anställa veterinärer från icke EU-land samt förtur till att vaccinera personal mot covid-19 för att minska sjukfrånvaro. SLU berättade att man har kämpat hårt för att kunna få så många veterinärstudenter i årskurs

5 som möjligt klara för att arbeta under sommaren och där har man lyckats väl. Långsiktigt togs bland annat ökat antal utbildningsplatser och ökad samverkan kring beredskap upp och SVF påtalade här vikten av att se över arbetsmiljö och villkor för veterinärer samt förbättrat myndighetsstöd. Ministern meddelade under mötet att regeringen har beslutat att tillsätta en utredning av hälso- och sjukvården för djur och hon redogjorde kort för de övergripande punkterna i utredningen. Mötet följdes av en presskonferens där utredningen offentliggjordes.

Vi i Sveriges Veterinärförbund är positiva till att en utredning tillsätts men är besvikna på att beslutet om innehållet i utredningen redan är taget. Vi anser att ett av de största behoven är att undersöka yrkesrollerna och se över arbetsmiljö och psykosocial hälsa för att skapa goda förutsättningar för en välfungerande djursjukvård i framtiden. Detta har vi framfört tydligt ett flertal gånger och kommer fortsatt att arbeta för att lyfta.

På SVF:s hemsida finner du länkar till regeringens utredningsdirektiv samt övriga relaterade länkar.